ИМ Дп - IV
Инв. № 104
Оф № 65
Дупнеен

Светлина

вестник за информация, култура и народно стопанство

ДУПНИЦА, 23 март 1922 год.

ГОД. II 65 БРОЙ

ИЗЛИЗА ТРИ ПЪТИ В МЕСЕЦА

Урежда редакционен комитет
Всичко се адресира до издателя
Владо Ив. Пилев
Ръкописи не се връщат.

Телефон № 58

За обявления се плаща:
За годежни, свадбени, именни, благодарности и некролози по 30 л.; търговски и частни обяви на 1 стр. 80 ст. кв. см. на останалите по 60 ст. Приставски и на учреждения по 80 ст. дума. В хрониката 6 л! ред; Малки до 20 думи 10 лв.
ВСИЧКО В ПРЕДПЛАТА.
Годишен абонамент 40 лева полугод. 20 лева. **брой 1 лев**

Г-ца Олга Георгиева
и
Г-н Борис Н. Чомаков
Сгодени
Дупница. Дупница.

За напитки
при НАСЛАДА
(Казаковия хан)

Обявление
Продажба на ценен имот в гр. Дупница

Две къщи в един двор с овощна градина общо пространство 1260 кв. метра, на две улици близо до Черквата Св. Богородица и 35 декара земя, от които, седем декара ливада в с. Самораново мездре-близо до града, а останалите 28 декара унищожени от филоксерата лозя с овощни дървета в девет парчета-три от които, 12 декара, с засети около тех американски лозя-всички ни добри места.

Споразумение с пригежателите им Констатин и Катина Бобареви в гр. София, улица Солун № 35. София,

„НАСЛАДА"

ОТ ХУБАВО НА ПО-ХУБАВО

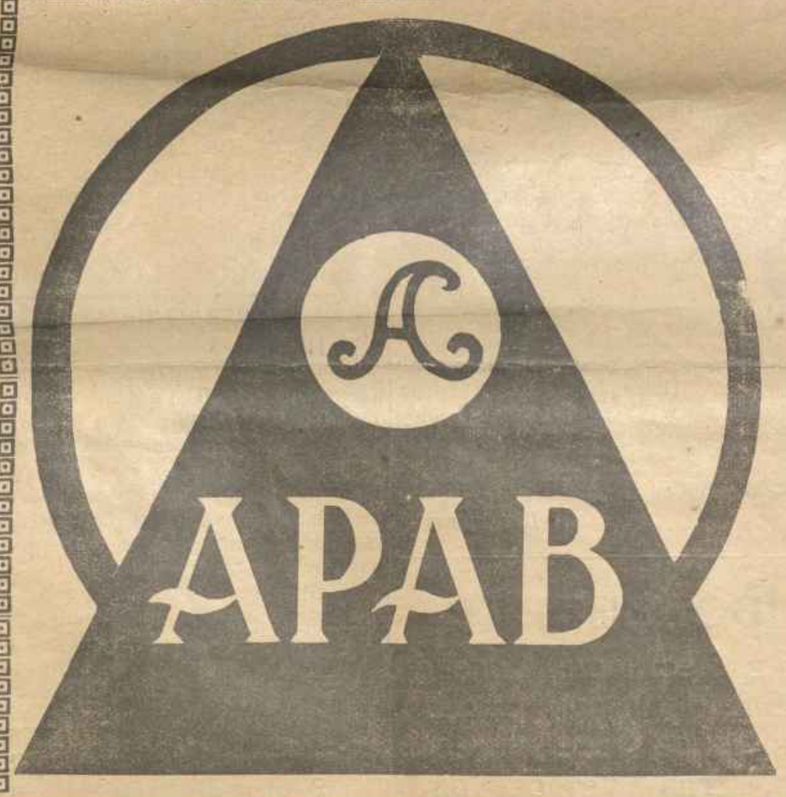

СОФИЯ
Канцелария и склад: ул. „Климентина" 51. Телеф. 604. 1857.

БРЮКСЕЛ
7 Rd de l'Abattoir. Телефони 16597, 16895.

Запазена марка
на
Тютюневите фабрики АРАВ в София и Брюксел

I. За господа пушачите
Препоръчваме да опитате нашите папироси и тютюни, за да се уверите в превъзходството им.

II. За продавачите на дребно
Намалихме до минимум цените, за да ви дадем сигурна и реална печалба.
Ценоразпис за поръчки общо по-малко от 20 килограма

Цигари		Тютюни	
Екст. екст. „Дипломатически"	400 л. кгр.	Екстра	200 лева килогр.
„ „ „Бълг. Бродерия"	360 л. кгр.	1-во качество	139 лева килогр.
„ „ „Бълг. Производ."	350 л. кгр.	2-ро качество	114 лева килогр.
Екстра обикнов. „Специални"	230 л. кгр.	3-то качество	67 лева килогр.
1-во качество	164 л. кгр.		
2-ро качество	139 л. кгр.		
3-то качество	114 л. кгр.		

За поръчки повече от 20 кгр. 1·50 лв. отстъпка на всеки килограм.

III. За продавачите на едро
Предлагаме за всека поръчка от 200 кгр. нагоре специални условия.
Поръчките изпълняваме най-късно в двудневен срок.

ОТ УПРАВЛЕНИЕТО.

Печатница „Модерно Изкуство"
А ВЛАДО ИВ. ПИЛЕВ & БРАТ
Работи чисто бързо и добросъвестно.

Санитарното
състояние на Дупница.

Нуждата от една общинска болница се чувства отдавна. Този въпрос е бил повдигнат миналата година в хигиенския съвет, по повод на разпространената тогава в града скарлатина, понеже държавната болница по едни или други съображения не може да удовлетвори нуждите на града, както за лекуване на болните, така и за изолация на инфекциозните болести.

Имаме сведения, че, в това отношение, общинското управление е правило някакви постъпки да се отстъпи лазарета с приспособленията му за нуждите на общината, но, по неизвестни причини, тия постъпки не са дали никакъв резултат.

В настоящия момент общината се е погрижила за нареждане санитарните органи в града, като назначи трима градски лекари. Но за тези лекари не са предвидени даже амбулатории. Да не говорим, че едничката амбулатория, която се намира в едно съвсем неудобно помещение, не е снабдена с необходимите инструменти, нужни за най-малката операция.

Желателно е, щото общината да се погрижи и раздели Дупница на санитарни участъци, да ги снабди с амбулатории, с най-необходимите апарати и инструменти.

Тези амбулатории трябва непременно да бъдат съединени с телефони помежду си и с квартирите на лекарите.

Д-р А. Даскалов.

Петнист тифус

От неколко дни в градът Дупница се констатира опасната болест „Петнист тиф". До сега са известни 5 случая разпределени в три къщи. Пред вид големата прилепчивост, а също и острата форма в каквато сега тя се е появила, необходимо е едно кратко и популярно изложение на нейната същност.

Всеки знае че съществуват неколко вида тифуса: Коремен тиф, Паратиф, Повратен тиф и Пятнист тиф.

1. *Коремния тиф* е инфекциозна болест която се дължи на бацилат на Eberth открит в 1880 год. Той се нахожда най вече в водата.

2. *Паратифа* се дължи на други бацили, коли-бацили и пр.

3. *Повратния тиф* се дължи на спирилите на Obermeier открити в 1873 год.

4. *Петнистия тиф*

Който сега ни интересува е една инфекциозна и много заразителна и епидемична болест. Тя се дължи на зародиша Rickettsia Prowazeki, върху когото учените още не са напълно фиксирани. Напоследък той е култивиран, но още не е изолиран той живее в кръвта, неговата животоспособност е още на разучване.

Кръвта на болния съдържа зародиша, както през време на треската, така и преди и два три дена след нея.

Агенти и начини на предаване болеста.

Болеста се предава единствено чрез *Въшката*—В такъв случай необходимо нуждно е да се дадат някои кратки познания и за нея. Независимо от кожните болести, които тя причинява, но се явява и като агент на многобройни епидемии от *повратен* и *петнист* тифуси.

Тя принадлежи към безкрилните насекоми—Apterae, с бодящи на устата приспособления за смучене—Родовете й са различни. Установено е различието и в видове: въшка на тялото (Pediculus Vestimenti) и въшка на главата (Pediculus capitis). Предполага се обикновено, че първите предават болеста. Женската ($3^1/_2$—$4^1/_2$ м. м.) е по голяма от мъжката (3—$3^1/_2$ м. м.) Ларвите им са от 1 м. м. Три пъти сменяват кожата си докле станат способни за размножаване, което време е от 8 до 25 дена. Както при мъжката, така и при женската стомахчето се вижда ясно по прозорливост. След оплодяването на женската, подир 1 — 2 дена започва да снася — отначало 2—4 после 5—7 яйца на ден, за снисане на които, женската обикновено избира гънките—прсдпочита охотно вълнените и памучни платове, редко копринката. Движенията на въшката са катерещи; бързината й зависи от температурата и при T° 25° в една минута изминава 20—30 см. или на час от 15—18 метра! Нахранената бяга от светлината като гузна. Гладната напротив отива към нея.

Тя издържа глад от 1—3 дена! Живее средно от 20—30 дена Jicora е наблюдавал въшка която живяла 45 дена и снесла 197 яйца а друга—37 дена и снесла 198. Мъжките живеят по малко от женските—женските са повече от мъжките.

Съпротивителната сила на въшката и нейните яйца към химичевите и физически влияния, това й съпротивление е голямо, от където и борбата се затруднява. Студ издържат на—4° до—6° до 3—4 дена.

Мокрота също. Hase е държал гниди до 24 часа а въшки 28 часа под водата без да умрат, под костено масло държал 22 часа и все пак излезли нормални ларви.

5% Formol даже не убива гнидите Сапунева вода 100 грама на литр вода трябва да действува поне 18 часа. Горещите формалинови пари трябва да действуват поне един час Kréosol с сапун в 1 часово действие ги убива

Въшката и яйцата ѝ са най-чувствителни на високата T-° 55—65° най-малко и то в продължение на 1 час.

Въшката не *хапе*, а *боде смуче* с хоботчето си.

Hase е наблюдавал начинят на храненето на въшката. Той е намервал *до 3800 въшки* у руски пленник.

След като въшката се зарази тя смучи кръв от болния и редко е опасна по рано от 4-я ден, а винаги от 8 до 10 дни!

Предаването на болеста става или чрез обождане или чрез нейните изпражнения, които са тоже заразителни и които си вкарваме в кръвта чрез почесване — Предаването на петнистия тифус от въшлета на заразена въшка още не е установено.

Зимния сезон, мизерията, органическото изтощение, натрупването, войските на лагер, всички причини изобщо които са източници на нечистотии, са от естество да благоприятствуват за разпространението на въшките.

Обикновено едно боледуване дава имунитет, особено ако болеста е била в сериозна форма

Развитието на болеста може да се раздели на пет периода:

1. *Инкубационен период* който трае обикновено от 8 — 28 часа, а средния 2 дена. Той захваща от минутата на ухапването на здравия организъм от болната въшка и трае до явяването на силните прояви от II *период*

Периода на началото:

студени тръпки с силно главоболие и често пъти повръщания. Голям отпадък, очи зачервени, температурата се качва бързо до 40° и повече още 1 или 2 дена (противното на коремния тиф, където температурата бавно и постепено се качва) — явяват се вече и нервни прояви често пъти и бронхит, докато към 4 и 7 ден започва вече.

III. *Период на изриването*, което не липсва почти никога — Професор Brauer казва, че колкото случаи от петнист тиф е наблюдавал между руските, сръбските и други пленници и в най-големите епидемии, той никога не бил виждал екзантема да отсъствува.

Най напред предните части на телото се изсипват и постепено цялото тело, също и по лицето макар и по редко. Изривът се характеризира с розови петна — обикновено изолирани едно от друго — никога в конгломерати — по големина на главичка от малка топлийка до леща, които при натискане се губят и след това бързо появяват — към 8-ия 10-ия ден обаче те не се изличават под пръстът, а почват да увяхват. В някой случай последва и люпене на кожата — (десквамация,) както е напр. случая с един от 5 тех случая при нашите болни който вече оздраве, след този период настъпва

IV *Периода на кризата* към 12 ден, където има унесеност болния има вид на силно уплашен едва познава окръжаващите го.

Този период е най опасния, в него са наблюдавали най после настъпва:

V. *Периода на оздравяването* след 14 до 17 дни, не всички оздравяват безнеказано, у много се явяват усложнения, които можем пътйом да споменем: Скоротечна туберкулоза, плеврит сърдечни болести, ушни нагноявания различни абцеси, гангрена на крайшниците особено на краката много чести и жалки усложнения — ампутирания и на двата крака.

Профилаксия

1. *Народна* — Да се вземат мерки на морските и сухопътни граници за недопускането на болни или заразени

2. Съзнателно обявяване от всекиго за всеки появил се случай, макар и съмнителен.

3. Дезенфектиране и дезинсекциране на болния и на всички тези, които са били около него и в съприкосновение с него. Хората, които ще извършват това трябва да бъдат облечени в специални костюми, а в случай на опасност за епидемия трябва да се избират лица които са лежали от тази болест.

4. Да се следят особено децата които могат да прекарят болеста и на крака.

5. Изолиране на болния даже и след обезвъшчаването му за да се избегнат нови паразити,

6. Трябва да се продължи карантината около 15 дена най-малко след оздравяване на болния, тъй като въшката остава 10 дена заразителна и като се мисли че тя може би се е заразила 2 — 3 дена и след оздравяване на болния.

7. Изолиране или наблюдение на съмнителните лица най-малко 15 дена.

8. *Лекуващите болните* трябва да обличат особени за целта костюми от непромукваем плат или по-добре от мушама или още по-добре гумени костюми който да има само един отвор на горния край около вратът които да покрива и обущата, ако не то панталонът да бъде притегнат доле с конец. Добре ще е костюмът да бъде овлажнен с разтвор от камфорово масло *1 на 10* и даже да се намокрят и откритите части на телото.

9. Дезенфекцията да е задължителна за всекиго.

10. В случая дезенфекция и дезенсекция на хановете, хотелите, затворите участъци, складове, училища се налага.

СВОБОДНА ТРИБУНА.

Ал. Иванов
Директор на мъжката гимназия

Предизвикан отговор
(продължение)

в) Предвидени са по бюджета за пособия 50,000 лева. Приеха се и удобриха списъците и водим кореспонденция с фирми. Последните искат аванси. На секретарката се казва, че не са постъпили пари и най-сетне натоварения учител с тази работа ми съобщи великото събитие, че успел да изкопча 5,000 лева. Картите по география са скъсани. Преподавателя по история взе на личен кредит две карти от Лазарков. Цели два месеца ги използувахме, но не можем ги плати. И когато книжаря поиска да дойде и си ги вземе обратно, казах на секретарката идете и им кажете да дадат 400 лв., защото гимназията се компрометира. Взехме ги. Предвидени са 18,000 лв, за покъщина. Едвам взехме две печки, за омивалник в учителската стая казаха, че нема пари. Предвидени са 58000 лева за дрехи на бедни ученици. Изпратихме списаци и цела зима все се правят. Отговориха с писмо, че ще ги правят по форма и плат, каквито те намерат за добре, когато формата и плата са определени от министерството. Немат пред вид, че неизпълнението на наредбите на последното може да предизвика затварянето на гимназията и ще се лишат от образование, особено децата на бедните, за които те уж плачат.

г) Получи се писмо от председателя Георги Стоянов, с което иска да присъствува в учителските съвети, когато ставало избор на книги. С това се цели да се упражни давление, да не се купуват научни книги, а тенденциозни. Учителите се възмутиха от тази нахалност на един човек с средно образование, който има дебелите очи да иска да контролира колегия от хора с университетско образование и да им дава акъл какви книги да избират. Отговори му се прилично

д) Откри се ваканция за писар при гимназията, който да обслужва и на настоятелството. Съгласно чл 94 от закона и забележката му представих им кандидат с по-голем ценз и практика от другите, обаче с един недостатък, че не е комунист. Назначават друг като казват, че членовете и забележките са „реакционни и за тех немали значение." Сетне им съобщих по късно забелезания член 113 от закона, според който назначаването писари и слуги е изключително право на директора, а по горния член се отнася до прогимназиите. Не назначих такъв, защото, ако гимназията остане реалка, не ще има нужда от него. Говорили „другарите" за големия ми грех, че съм искал да се назначи жена ми. Както вашите жени са на работа „другари", нищо срамно нема че и директора иска да бъде и неговата. Аз 20 години уча децата на българския народ и 4 години в окопи гних за него, мисля ако не с по-голямо, то поне на равно право с всички и аз мога да искам служба. Не с подаяние и събиране на надниците на нещастните бедняци, а с труд от двама ни искаме да прехраним семейството си. Вие които обвинявате другите партии, че ви преследвали, с какво доказахте вашия *идеализъм? Дали поне за лицемерие на*значихте некой не комунист, та да имате очи с нещо идеално да се похвалите?

е) Цела ваканция нищо не се предприе за ремонт на гимназията. Едва към втората половина на месец август м. г. дойдоха майсторите Бех принуден-към края на месеца да им кажа да преустановят работата, защото с нищо не мога да оправдая не почването на утрешния ден на учебните занятия. Говорих с председателя работата да продължи, когато имаме срочна ваканция да се използват два три дни. Те курдисаха майсторите в долния коридор, обърнаха го на работилница цел месец и можете си представи, как се водат учебни занятия. Нема нужда да се пита директора: събират се комисии да приемат изработеното, но ни директор ни секретар се викат — като фактически домакини и отговорници на зданието, а сами си приемат. Сетне се пращат разписки за оправдателни документи да подписва директора. Защо? без да се пита директора влизат, излизат, разрешават си разни събрания, без да се пита директора, всичко това удобно ли е да става в гимназията и нема ли некои специални наредби, които би попречили за съществуването на тази гимназия?